

Camí dels Ribassos

Paratge natural de la Serra de Tramuntana



Camí dels Ribassos

Paraje natural de la Serra de Tramuntana

De Deià a Cala de Deià, “sa Cala”, per als deianencs, caminant enmig de ribassos -marges espadats-, ens trobam amb oliveres centenàries, la remor de l'aigua del torrent Major, descobrim l'arquitectura i l'encant d'un poble de la Serra.

Per fer aquest itinerari partirem del refugi de can Boi al poble de Deià. Seguirem el camí que surt cap a la dreta, i uns pocs metres més endavant trobarem el camí dels Ribassos inclòs en el Paratge natural de la Serra de Tramuntana, que ens conduirà sense pèrdua a Cala de Deià.

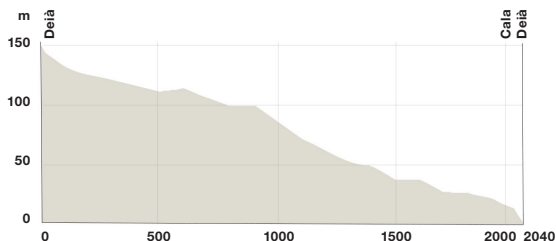
Dificultat: baixa.

El recorregut és en pendent durant tot el camí.

Distància: 2.040 m
(només anada)

Durada: 60 minuts.

S'ha de realitzar a peu.
L'itinerari està senyalitzat com a variant de la ruta de pedra en sec.



Escars (Foto: Gràcia Salas)



1. El poble de Deià

El punt de partida del nostre itinerari és el poble de Deià. És un dels municipis més petits i de més bellesa de la Serra de Tramuntana. Les condicions naturals del terreny, la forta inclinació -que parteix des Teix i arriba fins a la cala- i l'abundància d'aigua han configurat un paisatge molt particular on les marjades han permès fer de la muntanya un lloc habitable i cultivable.

Una passejada pel nucli urbà revela un dels aspectes més interessants d'aquest poble: l'arquitectura tradicional. La pedra és la base fonamental de les construccions de Deià: façanes, portals, finestres, carrers empedrats o alguna síquia descoberta en són algunes mostres.

El poble s'ha convertit en un dels majors atractius turístics de Mallorca. A diferència del que ha succeït a la major part de les zones turístiques de les Illes Balears, aquí s'ha creat una hostaleria de luxe sense estridències. I lluny de suposar un desequilibri en els costums tradicionals, aquest turisme s'adapta a la vida social de la localitat i hi participa activament.

Vista del poble de Deià (Foto: Maria Àngels Ferragut)



2. Rentadors

A Deià, per on corre un torrento o hi ha una font que raja tot l'any, podem veure piques col·lectives, els rentadors (o llavadors per als deianencs), on es feia i encara es fa, la bugada cada setmana o cada quinze dies, quan es mudaven els llençols dels llits.

Antigament, allà arromangades fins als braons i cenyides d'un ample davantal, formaven grups, i mentre les nostres bugaderes donaven puny a la roba, cantaven i reien, conversaven sobre les darreres noves del poble.

*Una dona no fa poc
fent ses feines de la casa:
Pasta, cuina i fa bugada
I dóna de mamar a s'al·lot*

Al carrer des Clot, que ens du cap al refugi de can Boi, a mà dreta podem veure un exemple d'aquests rentadors.

Rentadors (Foto: Maria Àngels Ferragut)



3. Deià, font d'inspiració

El poble de Deià, en els darrers anys, ha estat font d'inspiració de pintors, poetes, novel·listes, músics...

El següent poema de Joan Alcover, *Notes de Deià*, inspirat durant una visita a la vila de Deià i publicat el 1909 en el seu recull *Cap al tard*, ens fa viure l'encant d'aquest poble de la Serra.

*Baixa la pendent
d'estret horitzó,
mitja carreró
i mitja torrent.*

*Cada casa sent
pel seu pontarró
passar la remor
de l'aigua corrent.*

*El saltant eixorda;
la figuera borda
li dóna ombradís.
Clivell de la serra,
dins un solc de terra
tanca un paradís.*

*Les parres ombregen
lленыers i pedrissos,
dones qui feinegen,
nins bellugadissos.*

*Les figues verdegem
damunt els canyissos;
els galls se passegen
enamoradissos.*

*El fullam tremola,
la vella s'acosta
al foc de la llar.
La vida s'escola,
el sol va la posta
i el torrent al mar.*

*Roja clavellina
surt de la foscor
de l'alt finestró
que el parral domina.*

*Passa la veïna
son escarpidor
per la lluentor
del cap de la nina.*

*Blanca de bromera,
cau la torrentera
amb sa veu de tro.
Cloqueja la lloca;
un home badoca,
... i l'home sóc jo.*

Un cop feta la visita al poble de Deià vos heu de dirigir cap al refugi de can Boi des d'on comença la baixada cap a la cala.

4. Algunes plantes del camí dels Ribassos

En el primer tram del camí, encara caminant pel poble de Deià, entre les juntes de pedres dels marges, podem trobar espècies de plantes diferents, com l'abundant polipodi (*Polypodium cambricum*) o l'heura enfiladissa (*Hedera helix*).



La falzia (*Adiantum capillus-veneris*), petita falguera, cerca els llocs més ombrívols i humits per viure. Així que no és estrany localitzar-la a les proximitats de les canaletes, fonts i degotissos.

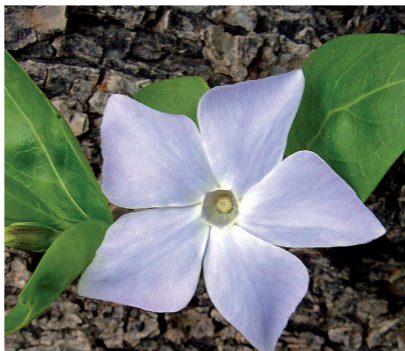
Per la nostra dreta discorre el torrent Major, farcit d'abundants espècies pròpies dels ambients humits, com les canyes (*Arundo donax*) i els abatzers (*Rubus ulmifolius*), que formen bardisses impenetrables.

També a la zona del torrent, podrem veure, a la primavera o a l'hivern, les flors de color blau suau de la vincapervinca o viola de bruixa (*Vinca difformis*).



Falzia (Foto: Gràcia Salas)

Més avall, després de passar un botador de fusta, sortint de la zona dels horts, l'ambient ja és molt més sec. Aquí abunda el fenàs (*Brachypodium spp.*), la rogeta (*Rubia peregrina*) i l'esperguera de moix (*Asparagus acutifolius*) acompanyades de càrritx sota l'ombra d'ullastres (*Olea europaea* var. *Sylvestris*) i garrovers (*Ceratonia siliqua*).



El color vermellós de la lletrera arbustiva (*Euphorbia dendroides*) és inconfusible durant els mesos de maig i juny, poc abans que perdi les fulles per passar els mesos més càlids.

Finalment, a la cala, moltes vegades es veuen acumulacions de fulles de *Posidonia oceanica*, és una planta superior popularment anomenada "alga", que cobreixen i protegeixen l'arena i els còdols de vents i tempestes.



Lletrera (Foto: Gràcia Salas)

5. Cala de Deià

És el punt d'arribada del nostre itinerari. És la major cala del municipi de Deià i una de les principals de la Serra de Tramuntana. Està situada entre les puntes de Deià i Son Beltran, i serveix de desembocadura per al torrent Major de Deià. És bàsicament una cala de còdols, però hi ha alguns trams d'arena.

Apareix documentada per primera vegada en el mapa del Cardenal Despuig (1.785). Va servir tradicionalment d'abric per a les barques de pesca; de fet hi ha unes cases de pescadors característiques (avui sense habitar) i tota una estructura d'escars. Els pescadors que hi visqueren també cultivaren la vinya i les hortalisses a les marjades dels voltants, així com la ramaderia ovina i caprina.

Actualment els escars encara són emprats pels pescadors aficionats, tot i que una tempesta en va malmetre uns quants que esperen ser reparats. Hi ha algun restaurant on es pot gaudir de bona cuina a la vora de la mar.



Cala de Deià (Foto: Gràcia Salas)

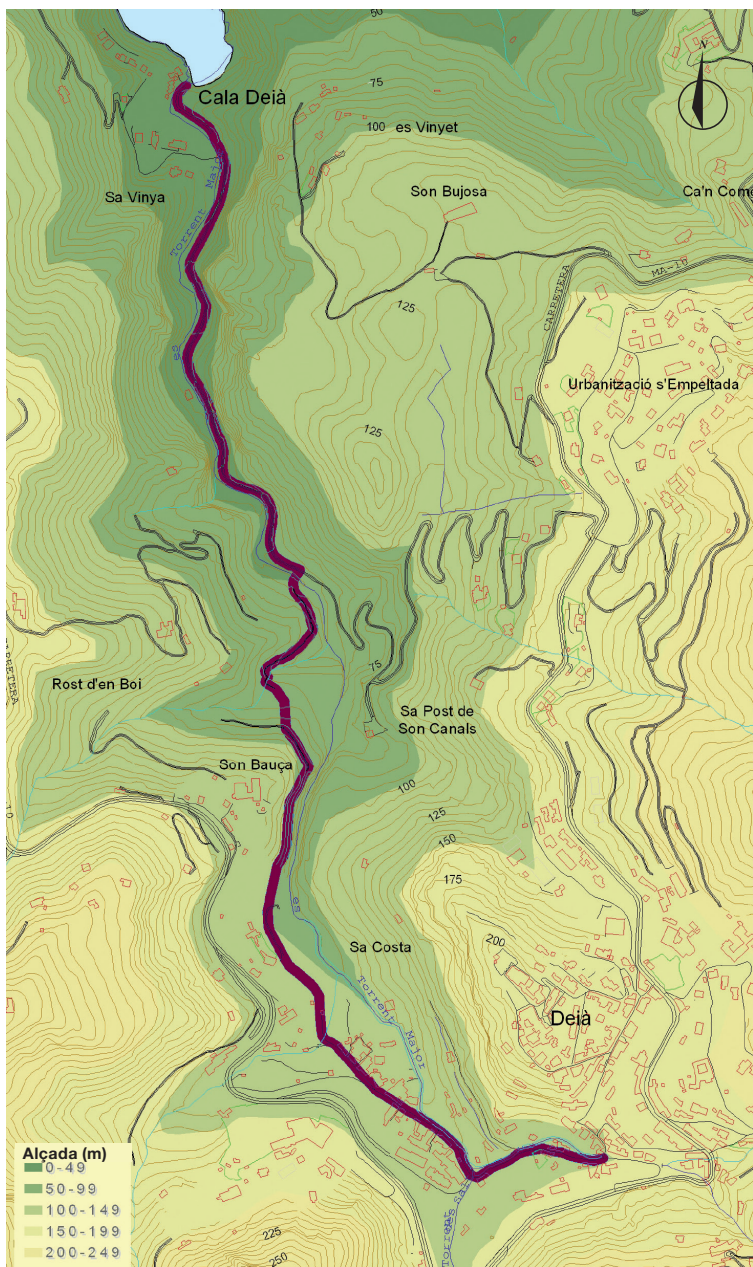
6. Contraban: un delict “ben considerat”

Les cales i racons amagats de Deià, serviren, com la majoria dels pobles costaners de Mallorca, per dur a terme una de les activitats més lucratives i arriscades: el contraban.

Era un delict “ben considerat” entre els habitants. Sorgí com a resposta a un règim fiscal asfixiant, a la carestia de mitjans així com d’un medi rural empobrit. Es beneficiava dels fàcils accessos a una costa plena de cales i racons amagats. Va ser entès com a “negoci familiar” i de cabdal importància a l’economia mallorquina durant molt de temps.

Tànger n’era el principal proveïdor. Al principi es tractava del tradicional tabac, però a la postguerra es passà a denominar “contraban de sa fam”: farina, sucre, i tota casta de cereals. No és d’estranyar que la figura del contrabandista es convertís en un personatge mític de la cultura popular i inspiri molta literatura i moltes llegendes.





Paratge natural de la Serra de Tramuntana

Oficina de gestió del Paratge natural. Gremi Corredors, 10, 1er pis. Pol. Son Rossinyol 07009 Palma
Tel. 971 17 66 66 / 971 17 76 39

Centre d'interpretació i informació de ca s'Amitger (Lluc) Ctra. Lluc a Pollença s/n
Tel. 971 51 70 70 / 971 51 70 83

espaisnaturalsprotegits.caib.es

@PNSerraTramuntana